



TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SAMİ ÖZBİL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2012/543)

Karar Tarihi: 15/10/2014

R.G. Tarih-Sayı: 17/12/2014-29208

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Serruh KALELİ
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Nuri NECİPOĞLU
Hicabi DURSUN
Hasan Tahsin GÖKCAN
Raportör : Muharrem İlhan KOÇ
Başvurucu : Sami ÖZBİL
Vekili : Av. Özlem GÜMÜŞTAŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, uzun süre devam eden tutukluluk, baskı altında ve müdafî olmaksızın alınan ifadelerin hükme esas alınması ve hukuka aykırı arama yapılması nedeniyle Anayasa'nın 19. ve 36. maddelerinde düzenlenen kişi hürriyeti ve güvenliği ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 9/11/2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca, 25/12/2012 tarihinde, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm tarafından, 12/2/2013 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas hakkındaki incelemesinin birlikte yapılmasına ve bir örneğinin görüş için Adalet Bakanlığına gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular 15/2/2013 tarihinde Adalet Bakanlığına bildirilmiştir. Adalet Bakanlığı, görüşünü 16/4/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Adalet Bakanlığı tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş başvurusu 13/5/2013 tarihinde bildirilmiştir. Başvurucu vekili süresinden sonra 30/5/2013 tarihinde görüşe karşı beyanlarını sunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve ekleri ile Adalet Bakanlığı görüşünde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, 15/6/2003 tarihinde terör örgütüne üye olma suçlamasıyla gözaltına alınmış ve 19/6/2003 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından ifadesi alındıktan sonra yasadışı MLKP (Marksist Leninist Komünist Parti) adlı örgütünün amaçları doğrultusunda anayasal düzeni zorla değiştirmeye teşebbüs suçundan İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) tarafından tutuklanmıştır.

9. Başvurucunun 17/06/2003 tarihinde gözaltında iken "*Benim herhangi bir dernek veya siyasi kuruluşa üyeliğim yoktur. Pasaportum veya ehliyetim yoktur. Bugüne kadar hiç yurt dışına çıkmadım. Herhangi bir legal alandaki toplantı gösteri yürüyüşlerine katılmadığım gibi bu hususta gözaltım da olmadı. 1984 Yılında DHKP/C ve 1996 yılında TKEP/l'den gözaltına alınıp müebbet cezası aldım ve 2001 yılında ceza ertelemesi neticesi tahliye oldum. Ben sosyalist fikirleri benimsiyorum. Ben bugüne kadar kendime göre yanlış bulduğum konuları protesto etmek amacı ile mesaj iletmek için eylemlerim olmuştur. Bu eylemleri yaparken birgün önceden eylem koyacağım yere gidip keşif yapıp daha sonra eylemi gerçekleştiriyordum. Bu esnada insanlara zarar gelmeyecek yere patlayıcı koyup ayrıca uygun bir saat tercih ediyordum*" şeklinde beyanda bulunduğu gerekçeli kararda belirtilmektedir.

10. Başvurucunun DGM Cumhuriyet savcısına verdiği ifadesi şöyledir:

"Ben üzerime atılı bulunan suçları kabul etmiyorum. 1996 yılında İstanbul DGM.de TKEP/L (Türkiye Komünist Emde Partisi-Leninist) adlı örgüte üye olmak suçlamaları ile yargılandım. Yargılama 2001 yılında bitti. Bana TCK.nun 168. Maddesinden 12 yıl ceza hükmedildi, ölüm orucu eylemleri sürecinde organik beyin sendromu tanısıyla bana süresiz olarak izin verildi. 2001 yılı sonlarında cezaevinden tahliye edildim. O zamandan bu yana Muğla'daki ailemin yanında kalıyorum. İstanbul'daki İnsan Hakları Vakfı tarafından da tedavim sürdürülmektedir. Görevliler beni birkaç gün önce Kuşadası Davutlar'da yakaladılar. En son Star Gazetesinin bulunduğu binaya patlayıcı atılması ile birlikte başka bazı benzer olaylara da karıştığım suçlamalarında bulundular. Ben suçlamaları kabul etmiyorum. Tahliye olduktan sonra yasadışı herhangi bir eylem ve faaliyetim olmamıştır.

Diğer sanık İbrahim Söke'de büyümem nedeniyle tanıyorum. Benim babam şu anda bulunduğu Milas'a gitmeden önce Söke'de kireç ocağı işletiyordu. 1995 yılına kadar Söke'de oturduk. Daha sonra babam aynı işi Milas ta yapmaya başladı. Sökede akrabalarım da vardır. İbrahim'in babası da öğretmendir. Bu nedenle bir arkadaşlığımız söz konusudur. Ben cezaevinden tahliye edildikten sonra Söke'de öğretmen evinde İbrahim'i sordum. Babası Söke Öğretmenevinin müdürüdür. Bana İzmir'de okuduğunu söylediler. Bu olay geçen yıl geçmiştir. Cep telefonunu aldıktan sonra İzmir'de kendisi ile görüştim, Bucadaki evine gittik. Bu arada ben İzmir'de akrabalarımın yanında da kalıyordum. Kendisi bana evinde kalabileceğimi söyledi. Sürekli kalmadım. Zaman zaman kalıyordum. Evinin anahtarlarından birisini bana vermişti. Kendisi yaz nedeniyle Davutlara gideceği için anahtarı bana verdi. En son bu eve yakalandığım günden bir gün önce gidip kalmıştım. Biraz önce söylediğim gibi sürekli olmamakla birlikte zaman zaman gidip kalıyordum, Çok ihtiyaç hissettiğim bir yer değildi.

Nadir olarak bu evde kaldım, Yakalandıktan sonra polisler teni de İbrahim'in evine götürdüler, Ben arabada beklerken kendileri ere girip çıktılar. Ben polisler ile birlikte sadece iç çamaşırlarımı almak için eve girip çıktım. Evde ne elde ettiklerini de bilmiyorum. Bunu sizden sorabilir miyim dedi. Kendisine ev arama tutanağının içeriği okundu.

Bu çok saçma ayıp bir komplodur dedi. Ben evin anahtarını değiştirmedim. İbrahim'in bana verildiği anahtarla polisler kapıyı açmışlardır. Aynı anahtarın bir tanesinin İbrahim'in ailesinde olması gerekiyor, denesinler,

Emniyet İfadesi okunup, soruldu, Ben emniyette ifade vermedim, Biraz önce söylediğini rahatsızlığım nedeniyle çok halsiz ve güçsüzüm. Sonradan bana bir belge imzalatırdıklarını söylediler, İçeriğinde ne olduğunu bilmiyordum. Bu ifademın içeriğini de kabul etmiyorum, Gözaltında iken aileme dönük tehditler yapılmıştır. Gözaltında kaybedileceğim belirtilmiştir Bu nedenle ifademın içeriğini kabul etmiyorum, Yakalandığım sırada üzerimde ele geçirilen Recep Baysal adına düzenlenmiş kimliği bu işi yapanlardan satın aldım. Hem asker kaçağı olarak aranıyorum hem de tahliye edildiğim mahkeme beni yeniden tutuklamış bunu bu nedenle temin etmişim,

Bana aktardığınız İstanbul Eyüp'teki Akbank Şubesinin soyulması olayını ben basından takip etmişim, Ancak olayın adi bir soygun mu yoksa bir örgüt eylemini olduğu konusunda bilgi yoktu, Bu yönünü bilmiyorum ancak olayı duymuştum, Evrak içinde bulunan ve İstanbul Emniyet Müdürlüğünce düzenlenen 17/06/2003 tarihli fotoğraf teşhis tutanağı okunup soruldu, Bu teşhis tutanağı polisin yönlendirmesi olabilir, Ben bu soygun olayına katılmadım. Ben TKEP/L adlı örgüte üye olmaktan hükümlendirildim. Bana söylediğinize göre bu olayı MLKP adlı örgüt gerçekleştirmiş. Bu kadar kısa süre içinde TKEP/L'den yararlanman ve hükümlendirilen kişinin MLKP adlı örgüte kabul edilip bu nitelikteki bir soygun olayını gerçekleştirecek kadar örgüt içinde öne çıkması uygun değildir, Bu hayatın olağan akışına ve hayatın mantık kurallarına aykırıdır, Dedi, Teşhis işlemine katılanlarla ilgili yeniden teşhis yapılmasının mümkün olup olmadığını sordu, Yargılama aşamasında bunun mümkün olduğu kendisine aktarıldı. Buradan ifadesinin tespitinden sonra serbest bırakılmayı umduğunu belirtti, Devamla sanık İbrahim'in kendisinden küçük olduğunu, onu en son 1995 yılında gördüğünü son bir yıl öncesinde ilişkisi olmadığı için sanık İbrahim'in o yıllardan kendisini hatırlayamayabileceğini söyledi, suçlamaları kabul etmiyorum.”

11. İzmir DGM Cumhuriyet Başsavcılığının 22/08/2003 tarih ve 2003/216 esas sayılı iddianamesi ile başvuruçunun anayasal düzeni cebren değiştirmeye teşebbüs etmek suçundan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 146(1)., 31., 33. ve 40. maddeleri gereğince cezalandırılması talep edilmiştir.

12. Başvuruçunun hakkında açılan kamu davası İzmir 1 No.lu DGM'nin 2003/286 Esas sayılı dosyasında görülmekte iken, 9/12/2003 tarihinde “aralarında hukuki ve fiili irtibat bulunduğu” gerekçesiyle İstanbul 4 No.lu DGM'nin 2003/213 Esas sayılı dosyasıyla birleştirilmiştir.

13. Başvuruçunun 13/10/2004 tarihinde mahkemede yaptığı savunmada “yasadışı MLKP adlı terör örgütüne üye olmadığını, iddianamede belirtilen suçlamaları kabul etmediğini, patlayıcı madde ve gasp olaylarına katılmadığını” beyan etmiştir.

14. Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılmasından sonra 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesiyle görevli İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesince yürütülen davada başvuruçunun 16/7/2002-14/6/2003 tarihleri arasında meydana gelen ve MLKP terör örgütü tarafından gerçekleştirilen dokuz ayrı bombalama ve yağma eylemini bizzat işlediği/iştirak ettiği iddiasıyla yargılanmıştır.

15. Yargılamanın yürütüldüğü 2003/213 Esas sayılı dosyada diğer 18 sanık hakkında 4/5/2011 tarihinde hüküm verilmiş, “başvuruçunun duruşmaya gelmediği, başvuruçunun müdafininin

doktor raporu göndererek duruşmaya gelmediği ve geçici olarak yerine müdafii Av. Z. K.'nin duruşmaya geldiği, geçici olarak çıktığı için savunmasını yapamayacağını beyan ettiği, dosyanın geldiği aşama, yargılamanın her celse çeşitli nedenlerle sanık ve müdafileri tarafından uzatılmaya çalışıldığı, dosyanın yaklaşık olarak iki yıldan bu yana karar aşamasında olduğu ve benzeri nedenlerle karara çıkarılmadığı ve yargılamanın gereksiz yere uzadığı, yargılamanın tutuklu devam ettiği, sanık Sami Özbil yönünden dosyanın tefrik edilmesi halinde dahi yargılama bütünlüğünün bozulmayacağı anlaşıldığından Sanık Sami Özbil yönünden dosyanın tefriki ile bu sanık yönünden başka bir esas üzerinden yargılama yapılmasına” karar verilerek başvuru hakkındaki dosya ayrılmıştır.

16. İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 17/6/2011 tarih ve E.2011/105, K.2011/131 sayılı kararıyla isnat edilen suç nedeniyle başvuru hakkında müebbet hapis cezasına hükmedilmiştir.

17. İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 17/6/2011 tarihli mahkûmiyet kararının değerlendirme kısmı şöyledir:

“Sanığın A.B. sahte kimliği ile İzmir'de yapılan soruşturma sonucunda yakalandığı, Uzun Kod adını kullandığı, kendi beyanı ve tüm dosya kapsamı bir bütün olarak değerlendirildiğinde 1994 yılında yasadışı DHKP/C örgütü içerisinde yer aldığı, bu süreçte tutuklanıp yargılandığı, 1996 yılı içerisinde TKEP/L örgütü adına eylem ve faaliyetlerinden dolayı İstanbul emniyet müdürlüğüne gözaltına alındığı, örgüt adına eylem ve faaliyetleri nedeni ile yargılanıp müebbet hapis cezasına çarptırıldığı, ölüm orucu eylemi nedeni ile sağlığının bozulması nedeni ile cezasının 6 ay ertelendiği, erteleme sonunda teslim olmayarak yasadışı MLKP örgütü adına İstanbul'da ve İzmir'de faaliyet gösteren örgüt mensupları ile tanıştığı ve yukarıda gerekçeleri ile anlatılan aşağıdaki eylemlere katıldığı kabul edilmiştir.

08/04/2003 tarihinde saat 21:00 sıralarında Bornova ilçesinde bulunan hukuk mahkemelerinin bulunduğu binanın önüne patlayıcı madde atıldığı,

09/04/2003 tarihinde Karşıyaka ilçesinde bulunan M... Kargo Ekspres binasının giriş kapısına patlayıcı madde atıldığı,

14/06/2003 tarihinde Konak ilçesinde bulunan S. Gazetesi'nin bürosuna bulunduğu iş hanının giriş kapısının yanına patlayıcı madde atıldığı,

02.07.2002 günü Beşiktaş İlçesi Kuruçeşme Cemil Topuzlu Parkına bomba konulması,

16.07.2002 günü Beyoğlu ilçesi Taksim Gezi Parkına bomba konulması,

02.09.2002 günü Beşiktaş ilçesi Çırağan Caddesi Ç. Taksi durağı önündeki çöp bidonuna bomba konulması,

06.09.2002 tarihinde Şişli ilçesi, Okmeydanı Mahmut Şevket Paşa Mahallesiindeki kiraathaneye bomba konulması,

24.01.2003 günü Eyüp ilçesi Rami Kuru Gıda Toptancılar Sitesinde bulunan A. Topçular Şube Müdürlüğünün silahla yağma edilmesi,

17.03.2003 günü Maltepe ilçesi Cevizli Mahallesinde A. K. ve H. K.'ye ait silahların yağmalanması,

Bu nedenle sanığın işlediği kabul edilen eylemlerin sayısı niteliği vehamet arz eden boyutu dikkate alındığında yasadışı silahlı MLKP terör örgütü adına Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının tamamını veya bir kısmı bozma veya kaldırmaya cebren teşebbüs etme suçunun subuta erdiği kabul edilmiştir.

Yukarıda ayrıntısı verilen sanık A. A.'nin hücre evi olarak kullandığı örgüt evinde ele geçirilen silahlar bu silahların kullanıldığı eylemler, buna ilişkin cerahim evraki, ekspertiz

raporları, müşteki ve tanık anlatımları, sanık A. A.'nın dosya kapsamıyla ele geçirilen silah ve dokümanlarla müşteki ve görgü tanıklarının beyanıyla, eylemlerin işleniş şekliyle, yine polis aşamasında beyanda bulunan sanık A. R. K.'in beyanıyla teyit edilen ve bu nedenle doğru kabul edilen beyanı, sanık Sami Özbil'in İzmir Emniyet Müdürlüğünde dosya kapsamı ile ve İzmir'de işlenen eylemlerle örtüşen beyanları, daha önce hakkında karar verilen Sanık İ. A.'nın emniyet aşamasındaki beyanı ve tüm dosya kapsamı bir bütün olarak değerlendirildiğinde aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.”

18. Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 25/9/2012 tarihli ilamıyla mahkûmiyet hükmü onanmıştır.

B. İlgili Hukuk

19. Başvurucunun gözaltında bulunduğu sırada yürürlükte olan 18/11/1992 tarih ve 3842 sayılı Kanun'un 31. maddesinin birinci şöyledir:

“Bu Kanunun 4, 5, 6, 7, 9, 12, 14, 15, 18, 19, 20 ve 22 nci madde hükümleri Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev alanına giren suçlarda uygulanmaz. Bunlar hakkında 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bu değişiklikten önce yürürlükte olan eski hükümleri değiştirilmeden önceki halleriyle uygulanır.”

20. 16/6/1983 tarih ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 16. maddesi şöyledir:

“Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev alanına giren suçlarda yakalanan veya tutuklanan şahıs, yakalama veya tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç en geç kırksekiz saat içinde hakim önüne çıkarılır ve sorguya çekilir.

Üç veya daha fazla kişinin bir suça iştiraki suretiyle toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasındaki güçlük veya fail sayısının çokluğu ve benzeri nedenlerle Cumhuriyet savcısı, bu sürenin dört güne kadar uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Soruşturma bu sürede sonuçlandırılmazsa Cumhuriyet savcısının talebi ve hakim kararı ile süre yedi güne kadar uzatılabilir.

Anayasanın 120 nci maddesi gereğince olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde yakalanan veya tutuklanan kişiler hakkında ikinci fıkrada yedi gün olarak belirlenen süre Cumhuriyet savcısının talebi ve hakim kararıyla on güne kadar uzatılabilir.

Tutuklu bulunan sanık, müdafii ile her zaman görüşebilir. Hakim tarafından gözaltı süresinin uzatılmasına karar verildikten sonra gözaltında bulunan kişi hakkında da aynı hüküm uygulanır.”

21. 15/7/2003 tarih ve 4928 sayılı Kanun'un 19. maddesi.

22. 16/6/2004 tarih ve 5190 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılması Ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kaldırılmasına Dair Kanun.

23. 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 148. maddesi.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

24. Mahkemenin 15/10/2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 9/11/2012 tarih ve 2012/543 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

25. Başvurucu,

i. Gözaltında baskı altında ve müdafî olmaksızın alınan ifadelerin hükme esas alındığını,

ii. Avukat ve şüphelinin yokluğunda ilgili mevzuatına göre hazır bulunması gerekenler katılmadan yapılan aramada bulunan delillerin suçlamaya dayanak yapıldığını, tutanak mümzileri ve arama yapılan yerin sahibi dinlenilmeden aramanın hükme esas alındığını,

iii. Aleyhe tanıklık yapan ve teşhiste bulunan kişilerin mahkeme huzurunda dinlenilmediğini ve sorgulama hakkı tanınmadığını,

iv. Son duruşmada mazeretlerin davayı uzatma amacıyla beyan edildiği kabul edilerek savunmada avukat yardımıyla yararlandırılmadığını,

v. Lehe delillerin toplanması taleplerinin değerlendirilmediğini belirterek adil yargılanma hakkının,

vi. Makul sürede yargılanma ve yargılama sürerken salıverilme, özgürlüğün kısıtlanması işleminin kanuna uygun yapıp yapılmadığının kısa sürede bir mahkemeye inceletme ve zararın tazmininin sağlanmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliğinin ihlal edildiğini ileri sürmüş, yargılamanın yenilenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

B. Değerlendirme

1. Kabul Edilebilirlik

a. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Yönünden

26. Başvurucu, kendisine isnat edilen suçlamalar nedeniyle uzun süre tutuklu kaldığını, makul sürede yargılanma ve yargılama sürerken salıverilme, özgürlüğün kısıtlanması işleminin kanuna uygun yapıp yapılmadığının kısa sürede bir mahkemeye inceletme ve zararın tazmini haklarına ilişkin Anayasa'nın 19. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

27. Adalet Bakanlığı görüşünde, başvurucunun tutukluluğa ilişkin şikâyetlerinin, Anayasa Mahkemesine bireysel başvurunun başladığı 23/9/2012 tarihinden öncesine ilişkin olduğu belirtilmiştir.

28. 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceler."

29. Bu hüküm gereğince Anayasa Mahkemesi, 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceler. Dolayısıyla Mahkeme'nin zaman bakımından yetkisi ancak bu tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılan bireysel başvurularla sınırlıdır. Kamu düzenine ilişkin bu düzenleme karşısında, anılan tarihten önce kesinleşmiş nihai işlem ve kararları da içerecek şekilde yetki kapsamının genişletilmesi mümkün değildir (B. No: 2012/832, 12/2/2013, § 14).

30. Başvurunun kabul edilebilmesi için ihlal iddiasına dayanak teşkil eden nihai işlem veya kararların 23/9/2012 tarihinden evvel kesinleşmemiş olmaları da gerekmektedir. Nihai işlem veya kararların anılan tarihten önce kesinleştikleri tespit edildiği takdirde ilgili şikâyetler bakımından başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir. Mahkemenin yargı yetkisine ilişkin bu tespitin bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında yapılabilmesi mümkündür (B. No: 2012/726, 2/7/2013, § 32).

31. Ancak kişi serbest bırakılmadan yargılanmakta olduğu davada ilk derece mahkemesi kararıyla mahkûm olmuşsa, mahkûmiyet tarihi itibarıyla da tutukluluk hali sona erer. Çünkü bu durumda kişinin hukuki durumu “*bir suç isnadına bağlı olarak tutuklu*” olma kapsamından çıkmaktadır. Bireysel başvuru incelemesi açısından, tutuklamanın şartları ile mahkûmiyete hükmedilmesi arasındaki esaslı fark bunu gerektirir. Zira mahkûmiyete karar verilmiş olmakla, isnat olunan suçun işlendiği, bundan failin sorumlu olduğunun sübuta erdiği kabul edilmekte ve bu nedenle sanık hakkında hürriyeti bağlayıcı cezaya ve/veya para cezasına hükmedilmektedir. Mahkûmiyetle birlikte kişinin kuvvetli suç şüphesi ve bir tutuklama nedenine bağlı olarak tutukluluk hali sona ermektedir. Bu açıdan mahkûmiyet kararının kesinleşmiş olması ayrıca gerekmez (B. No: 2012/726, 2/7/2013, § 33).

32. Somut olayda başvuru 15/6/2003 tarihinde gözaltına alınmış ve 19/6/2003 tarihli kararla tutuklanmıştır. Başvuru konusu davada başvuru mahkûmiyet kararının verildiği 17/6/2011 tarihinde “*suç isnadına bağlı olarak tutukluluk*” hali sona ermiştir.

33. Açıklanan nedenlerle, başvuru mahkûmiyetinin “*kişi hürriyeti ve güvenliğinin*” ihlal edildiği yönündeki şikâyetlerine konu olayda tutuklamaya ilişkin nihai kararın Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin başladığı 23/9/2012 tarihinden önce verildiği anlaşıldığından başvurunun bu kısmının “*zaman bakımından yetkisizlik*” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Adil Yargılanma Hakkı Yönünden

34. Başvuru gözaltında baskı altında ve müdafî olmaksızın alınan ifadelerin hükme esas alındığını, avukat ve şüphelinin yokluğunda ilgili mevzuatına göre hazır bulunması gerekenler katılmadan yapılan aramada bulunan delillerin suçlamaya dayanak yapıldığını, tutanak müzimleri ve arama yapılan yerin sahibi dinlenilmeden aramanın hükme esas alındığını, aleyhe tanıklık yapan ve teşhiste bulunan kişilerin mahkeme huzurunda dinlenilmediğini ve soru sorma hakkı tanınmadığını, son duruşmada mazeretlerin davayı uzatma amacıyla beyan edildiği kabul edilerek savunmada avukat yardımıyla yararlanma hakkının ihlal edildiği, lehe delillerin toplanması taleplerinin değerlendirilmediğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

i. Aramaya İlişkin Şikâyet

35. Başvuru tutanak müzimleri ve arama yapılan yerin sahibi dinlenilmeden aramada ele geçen eşyalar nedeniyle suçlandığını ve hukuka aykırı aramanın hükme esas alındığını ileri sürmektedir.

36. Adalet Bakanlığı, diğer sanık İ.A.’ya ait konutta yapılan aramaya ilişkin tutanakta başvuru mahkûmiyetinin veya diğer sanığın imzasının olmadığını, ancak sanık İ. A.’nın beyanlarında arama sonucunda ele geçen delilleri doğruladığını belirtmektedir.

37. Taraflarca ileri sürülen kanıtların kabulü ve değerlendirilmesi öncelikle derece mahkemelerinin görevidir. Bu nedenle, açıkça keyfi olmadıkça, belirli bir kanıt türünün kabul edilebilir olup olmadığına, değerlendirme şekline veya aslında başvurucaunun suçlu olup olmadığına karar vermek Anayasa Mahkemesinin görevi değildir (B. No: 2013/7800, 18/6/2014, § 33).

38. İlk derece yargılaması sonunda verilen kararda “İzmir’de peş peşe meydana gelen patlayıcı madde atılması olaylarının soruşturmalar sırasında İzmir DGM’de önceden alınan kararlarla sanığın telefon görüşmelerinin takibe alındığı, sanık Sami Özbil’in daha önce hakkında karar verilen diğer sanık İ.A. ile birlikte 15/06/2003 tarihinde Aydın ili Kuşadası ilçesinde yakalandıkları emniyet ifadelerine dayanılarak birlikte oturdukları Buca ilçesindeki evlerinin tespit edildiği, R. B. sahte kimliği ile yakalanan Sanık Sami Özbil’de bulunan el çantasında elde edilen anahtarla evin kapısının açıldığı, yapılan arama sonunda 1 adet Alman yapımı, 1 adet Rus yapımı olmak üzere 2 adet savunma tipi el bombası, çeşitli örgütsel dokümanlar, yabancı ülke konsolosluklarının ve şirketlerin adreslerinin bulunduğu, 4 adet bilgisayar disketi, ayrıca 1.255 lira, patlayıcı özelliği bulunan potasyumnitrat maddesi ele geçirildiği, evde ve maddeler üzerinde tespit edilen parmak izlerine ait ekspertiz raporlarında sanığın parmak izlerinin bulunduğu tespit edildiği” belirtilmektedir.

39. Arama yapılan yerin kiracısı olan diğer Sanık İ.A.’nın 16/06/2003 tarihinde nöbetçi hakimliğe verdiği ifadesinde “Ben yakalandıktan sonra Davutlar’dan acele gözüaltına alınınca evimin anahtarını almadan çıktığım için Sami’nin üzerindeki anahtarı polisler bana verdi, kapıyı ben açtım, benim ona verdiğim anahtarı içeri girince sobanın üstünde değişen göbekte beraber duruyordu, eski göbekte K. markaydı, ancak içeriye girince göbeğin değiştiğini anladım, Sami ile görüşürülmediğimiz için sormadım, salonda yer minderlerinin altında bir tane el bombası, mutfakta bankonun altında bir tane el bombası, diğer folyo ve benzeri maddeler bulundu, bunları kimin bıraktığını bilmiyorum, ben bu aramadan geriye doğru yaklaşık onbeş gün eve hiç uğramamıştım, anahtarın göbeğini kimin değiştirdiğini ve kaldığım eve malzemeleri kimin getirdiğini bilmiyorum, polislerin söylediğine göre Sami’nin getirdiği söylendi, onun takip edildiğini söylemişlerdi dedi. Ben Sami Özbil’in adını Ahmet olarak biliyordum, ilk tanıştığımızda kendisi adının Ahmet olduğunu söyledi, soyadını ben hiç sormadım.” şeklinde 12/11/2003 tarihli Söke Asliye Ceza Mahkemesince alınan savunmasında, “Ben iddia edildiği gibi patlayıcı madde üretmiş ve kullanmış değilim. Ben olay tarihinde Kuşadası Davutlar beldesinde bulunuyordum. Evin anahtarını bir vesileyle tanıştığım Sami Özbil’e vermiştim. Daha sonra düzenlenen bir operasyonla alındım. Daha önce ayrıldığım eve götürdüler. Benim üzerimde bulunan anahtar ile değil Sami Özbil’in çantasından çıkarttıklarını söyledikleri anahtarla evimi açtılar. İçeride yapılan aramalarda yakalandıklarını söyledikleri patlayıcıları gösterdiler. Benim evimde bulunan patlayıcılar ile ilgili bilgim ve ilgim bundan ibarettir.” şeklinde beyanda bulunduğu görülmektedir.

40. Suçlamaya dayanak olan bir kısım delillerin ele geçirildiği aramaya ilişkin konutta ikamet eden diğer sanık İ.A.’nın hâkim huzurunda verdiği ifadelerde aramanın yapılmasına ve delillerin elde edilmesine ilişkin hususlar anlatılmakta olup, bu yerde ikamet eden kişiye ait beyanlar dikkate alındığında, düzenlenen tutanakta ikamet sahibinin imzasının bulunmamasının tek başına aramanın ve ele geçirilen delillerin hukuka aykırı kabul edilmesine neden olmayacağı sonucuna varılmıştır.

41. Açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin “açıkça dayanaktan yoksun olması” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

ii. Çelişmeli Yargılama İlkesi ve Taleplerin Reddine İlişkin Şikâyetler

42. Başvurucu aleyhe tanıklık yapan ve teşhiste bulunan kişilerin mahkeme huzurunda dinlenilmediğini ve sorgulama hakkı tanınmadığını, lehe delillerin toplanması taleplerinin değerlendirilmediğini ileri sürmektedir.

43. Adalet Bakanlığı, başvurunun ileri sürdüğü hususların maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından yargılamaya nasıl katkı sunacağına belirtilmediğini, şikâyetlerin gerekçelendirilmesi ve ispatlanmasının kural olarak başvurucuya ait olduğunu görüşünde belirtmiştir.

44. 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un, "Bireysel başvuru usulü" kenar başlıklı 47. maddesinin (3) ve numaralı fıkrası şöyledir:

"Başvuru dilekçesinde ... işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle ihlal edildiği ileri sürülen hak ve özgürlüğün ve dayanılan Anayasa hükümlerinin, ihlal gerekçelerinin, ... belirtilmesi gerekir. Başvuru dilekçesine, dayanılan deliller ile ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem veya kararların aslı ya da örneğinin ve harcın ödendiğine dair belgenin eklenmesi şarttır."

45. 6216 sayılı Kanun'un, "Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik şartları ve incelenmesi" kenar başlıklı 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1)Bireysel başvuru hakkında kabul edilebilirlik kararı verilebilmesi için 45 ila 47 nci maddelerde öngörülen şartların taşınması gerekir."

(2) Mahkeme, Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşımayan ve başvurunun önemli bir zarara uğramadığı başvurular ile açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir."

46. 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (3) numaralı, 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile İçtüzüğü'nün 59. maddesinin ilgili fıkraları uyarınca Anayasa Mahkemesine başvuru konusu olaylarla ilgili delilleri sunmak suretiyle olaylar hakkındaki iddialarını ve dayanılan Anayasa hükmünün kendilerine göre ihlal edildiğine dair açıklamalarda bulunarak iddialarını kanıtlamak başvurucuya düşer (B. No: 2013/276, 9/1/2014, § 19).

47. Başvuru dilekçesinde bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve deliller açıklanmalıdır (B. No: 2013/276, 9/1/2014, § 20).

48. Somut olayda başvurunun birlikte yargılandığı diğer on sekiz sanıkla birlikte, yirmi üç ayrı bombalama, patlayıcı madde bulundurma, yağma, mala zarar verme eylemi ile yasadışı silahlı örgüt üyesi olarak bu eylemlerle anayasal düzeni zorla değiştirmeye kalkışma suçundan yargılandığı, başvurunun dokuz ayrı bombalama ve yağma eylemini gerçekleştirdiği veya bu eylemlere iştirak ettiğinin sabit görüldüğü anlaşılmaktadır.

49. Başvurucu, aleyhe tanıklık yapan ve teşhiste bulunan kişilerin mahkeme huzurunda dinlenmediğini ve kendisine sorgulama hakkı tanınmadığını, lehe delillerin toplanması taleplerinin değerlendirilmediğini ileri sürmekte olup, hangi tanık ve delille ilgili olduğu açıklanmaksızın ve yargılamaya etkisi belirtilmeden genel olarak haklarının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

50. Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurularda ihlal iddiasının dayanağı olan olaylar açıkça gösterilmeli, başvuruyu aydınlatacak işlem ve kararlara ilişkin belgeler sunulmalıdır. Belirli bir işlem ve karar nedeniyle ortaya çıktığı ileri sürülen hak ihlalinin incelemeye imkân verecek biçimde somut olarak temellendirilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin, başvurucunun yerine geçerek genel ve soyut iddialardan hareketle resen her konuda hukuka uygunluğu denetleme ve temel hakların ihlal edildiğini tespit etme yükümlülüğü bulunmamaktadır (B. No: 2013/276, 9/1/2014, § 20).

51. Açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin “*açıkça dayanaktan yoksun olması*” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

iii. Kovuşturma Aşamasında Avukat Yardımından Yararlandırılmama Şikâyeti

52. Başvurucu son duruşmada mazeretlerin davayı uzatma amacıyla beyan edildiği kabul edilerek savunmada avukat yardımından yararlanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

53. Yargılamanın yürütüldüğü davada esasen 4/5/2011 tarihinde karar verilmiş ancak başvurucunun duruşmaya gelmediği, müdafinin doktor raporu göndererek duruşmaya gelmediği ve geçici olarak yerine başka bir avukatın duruşmaya geldiği, duruşmaya giren avukatın geçici olarak çıktığı için savunmasını yapamayacağını beyan ettiği anlaşıldığından dosyanın geldiği aşama, yargılamanın her celse çeşitli nedenlerle sanık ve müdafileri tarafından uzatılmaya çalışıldığı, dosyanın yaklaşık olarak iki yıldan bu yana karar aşamasında olduğu ve benzeri nedenlerle karara çıkarılmadığı ve yargılamanın gereksiz yere uzadığı, yargılamanın tutuklu devam ettiği belirtilerek başvuru hakkında dosya tefrik edilmiştir.

54. Başvurucu hakkında tefrik edilen dosyada hükmün verildiği 17/6/2011 tarihli duruşma başvuru ve müdafinin savunmalarını yaptıkları ve yazılı olarak sundukları, Mahkemece bu hususların duruşma tutanağında belirtildiği görülmektedir.

55. Açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin “*açıkça dayanaktan yoksun olması*” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

iv. Gözaltında Müdafî Yardımından Yararlandırılmama Şikâyeti

56. Başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve başkaca bir kabul edilemezlik nedeni de bulunmadığı anlaşıldığından kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

57. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.”

58. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin “*Adil yargılanma hakkı*” başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası ve (3) numaralı fıkrasının (c) ve (d) bentleri şöyledir:

“1. Herkes davasının, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, adil ve kamuya açık olarak, ... görülmesini isteme hakkına sahiptir...

...

3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

...

c) Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafinin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddi olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek;

d) İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını istemek;

...”

59. Başvurucu gözaltında baskı altında ve müdafî olmaksızın alınan ifadelerin hükme esas alındığını ileri sürmektedir.

60. Adalet Bakanlığı, ilk derece mahkemesinin mahkumiyet kararının gerekçesinde başvurunun kolluk beyanlarının yanında diğer sanıklar A. G. A., İ. A. ve A. R. K.’nin beyanları, müşteki ve tanık anlatımları, ekspertiz raporları ve aramalarda ele geçen delillere dayandığını belirtmektedir.

61. Başvurucu genel olarak yargılamanın hakkaniyete uygun yürütülmediğini ifade etmektedir. Bu kapsamda esas olarak gözaltında avukata erişim imkânından yararlandırılmadığı sırada baskı altında imzalanan ancak içeriği kabul edilmeyen tutanaklarda yer alan ifadelere dayanılarak mahkûmiyetine karar verildiğini belirtmektedir.

62. Bir ceza davasında kendi aleyhine beyan ve delil vermeye zorlanmama hakkı, suç isnadını zorla veya baskıyla sanığın isteğine aykırı olarak elde edilen delillere başvurmadan kanıtlamaya çalışmayı gerektirir. Bu bakımdan söz konusu hak, AİHS’nin 6/2 maddesinin yer verdiği suçsuzluk karinesi ilkesine yakından bağlıdır (*Kolu/Türkiye*, B. No: 35822/97, 2/8/2005; *Salduz/Türkiye* (BD), B. No: 36391/02, 27/11/2008).

63. AİHM içtihadına göre, susma hakkı ve onun bir görünümü olan kendi aleyhine beyan ve delil vermeye zorlanmama hakkı, AİHS’nin 6. maddesiyle güvence altına alınmış olan ve uluslararası normlar tarafından da kabul edilen adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biridir. Sanığı, yetkililerin aşırı baskısından koruyan bu güvenceler adli hataların yapılmasından kaçınmak ve hakkın amacını yerine getirmek için vardır (*Dağdelen ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 1767/03, 14246/04 ve 16584/04, 25/11/2008).

64. Müdafî yardımından yararlanmakla ilgili AİHM içtihadı, adil yargılanma hakkının yeterince uygulanabilir ve etkili olabilmesi için, kural olarak şüpheliye kolluk tarafından ilk kez sorgulanmasından itibaren avukata erişim hakkı sağlanması gerektiği yönündedir. Bu hakkın ancak, davanın kendine özgü koşulları bu hakkın kısıtlanması için zorunlu sebepler ortaya çıkarması halinde kısıtlanabileceği, avukata erişim hakkının kısıtlanmasına istisnai olarak zorunlu sebeplerin gerekçe gösterilmesi durumunda bile, bu kısıtlamanın savunma haklarına zarar vermemesi gerektiği, avukat erişimi sağlanmayan sanığın kolluk soruşturması

sirasındaki ifadelerinin mahkûmiyet kararında kullanılması durumunda savunma haklarına telafi edilmez biçimde zarar verilmiş sayılacağı belirtilmektedir (*Salduz/Türkiye*).

65. Somut olayda, başvurucuya isnat edilen dokuz ayrı eylemden 1. Eylem (8/4/2003 tarihinde saat 21:00 sıralarında Bornova ilçesinde bulunan hukuk mahkemelerinin bulunduğu binanın önüne patlayıcı madde atılması), 2. Eylem (9/4/2003 tarihinde Karşıyaka ilçesinde bulunan M. Kargo binasının giriş kapısına patlayıcı madde atılması) ve 3. Eylemle (14/6/2003 tarihinde Konak ilçesinde bulunan S. Gazetesi'nin bürosuna bulunduğu iş hanının giriş kapısının yanına patlayıcı madde atılması) ilgili olarak, “*sanığın emniyet aşamasındaki kabulü, bu kabulü geçerli kılan kaldığı evde ele geçirilen patlayıcı maddeler, örgütsel dokümanlar, patlayıcı maddeler ve evdeki parmak izlerinin sanığa ait oluşu, aldırılan ekspertiz raporları, tüm evrak kapsamı dikkate alındığında sanığın savcılık ve mahkeme aşamasındaki inkara yönelik beyanları inandırıcı bulunmamış, sanığın atılı her üç eylemi de işlediği konusunda tam bir vicdani kanaat hasıl olduğu*” gerekçede yer almıştır.

66. Başvurucunun gerçekleştirdiği kabul edilen 4. Eylem (2/7/2002 günü Beşiktaş İlçesi Kuruçeşme Cemil Topuzlu Parkına bomba konulması), 5. Eylem (16/7/2002 günü Beyoğlu ilçesi Taksim Gezi Parkına bomba konulması), 6. Eylem (2/9/2002 günü Beşiktaş ilçesi Çırağan Caddesi Ç. Taksi durağı önündeki çöp bidonuna bomba konulması), 7. Eylem (6/9/2002 tarihinde Şişli ilçesi, Okmeydanı Mahmut Şevket Paşa Mahallesiindeki kiraathaneye bomba konulması) ve 9. Eylem (17/3/2003 günü Maltepe ilçesi Cevizli Mahallesiinde Adem Köse ve Hakkı Köse'ye ait silahların yağmalanması) ile ilgili olarak *sanık A. A.'nın emniyet beyanı, kullandığı hücre evinde ele geçirilen silahlar ve bu silahlara ait ekspertiz raporları ve tüm dosya kapsamı* mahkumiyete esas alınmıştır.

67. Başvurucunun işlediği sabit görülen 8. Eylem (24/1/2003 günü Eyüp ilçesi Rami Kuru Gıda Toptancılar Sitesinde bulunan A. Topçular Şube Müdürlüğünün silahla yağma edilmesi) ile ilgili olarak, *sanık A. A.'nın emniyet beyanı, banka çalışanlarının S. D. G., F. K. ve G. E. ile bankada müşteri olarak bulunan N. Y.'in video kamera görüntülerinde elinde uzun namlulu kaleşnikof markalı silah bulunan şahsın sanık Sami Özbil olduğuna ilişkin beyanı ile yine sanık Sami Özbil'in bu beyanlarını doğrulayan babasının emniyetteki beyanı, sanık A. A.'nın kullandığı hücre evinde ele geçirilen silahlar ve bu silahlara ait ekspertiz raporları ve tüm dosya kapsamı* mahkumiyete esas alınmıştır.

68. Başvurucunun işlediği kabul edilen 1., 2. ve 3. Eylemlerin sübutunun, başvurucunun daha sonra kabul etmediği kolluk beyanına ve eylemlerle ilgisi belirtilmeksizin arama sonucunda ele geçirilen patlayıcı maddelere ve diğer malzemelere dayandırıldığı, 4., 5., 6., 7. ve 9. Eylemlerin ise diğer sanık A.A.'nın daha sonra içeriğini kabul etmediği, müdafî olmaksızın alınan gözaltı ifadelerine ve bu sanığın ikametinde ele geçirilen malzemelere dayandırıldığı görülmektedir. Başvurucunun iştirak ettiği kabul edilen 8. Eylem ile ilgili olarak yine diğer sanık A.A.'nın daha sonra içeriğini kabul etmediği kolluk beyanı yanında tanık ifadelerinin hükme esas alındığı görülmektedir.

69. AİHM, soruşturma aşamasındaki ikrarın, kötü muamele ve işkence altında verildiğinin belirtilerek hâkim önünde reddedilmesi halinde, esasa geçilmeden bu konunun irdelenmeksizin, ikrarın dayanak olarak kullanılmasını önemli bir eksiklik olarak değerlendirmiştir (*Hulki Güneş/Türkiye*, B. No: 28490/95, 19/6/2007).

70. Bunun yanında gözaltında şüpheliye avukat erişim imkânının sağlanmaması yönünde bir kurala dayanan uygulama tek başına adil yargılanma şartlarının yerine getirilmemesi sonucunu doğurabilir (*Salduz/Türkiye*).

71. Başvurucunun gözaltında tutulduğu sırada Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev alanına giren suçlar yönünden kural olarak müdafî yardımından yararlanmak ancak belli bir aşamadan sonra mümkün olmaktadır. Anılan tarihlerde ilgili mevzuat normal gözaltı süresinde avukata erişim imkânını tanımamaktadır. Başvurucunun belirtilen şartlarda dört gün gözaltında tutulduğu görülmektedir.

72. Başvurucuya isnat edilen suç kapsamındaki eylemlere ilişkin değerlendirmede kendisinin ve diğer sanıkların gözaltında müdafî olmaksızın ve baskı altında verildiği iddia edilen beyanlarının delil olarak kabul edildiği görülmektedir.

73. Başvurucunun diğer deliller yanında müdafî olmaksızın alınan ve daha sonra mahkemede doğrulanmayan ifadesi doğrultusunda anılan eylemleri gerçekleştirmek suretiyle isnat edilen suçtan mahkûmiyetine karar verildiği, gözaltında iken alınan bu ifadelerin mahkûmiyet için belirleyici biçimde kanıt olarak kullanıldığı, sonraki aşamalarda sağlanan müdafî yardımı ve yargılama usulünün diğer güvencelerinin soruşturmanın başında başvurunun savunma hakkına verilen zararı gideremediği görülmektedir.

74. Yargılama devam ettiği sırada yürürlüğe giren 5271 sayılı Kanun'un 148. maddesi, hâkim veya mahkeme önünde doğrulanmayan müdafî yardımı sağlanmadan alınan kolluk beyanları bakımından kovuşturma aşamasında savunmanın etkinliğini sağlayacak nitelikte ise de, ilk derece yargılamasında bu husus tartışılmamış ve temyiz aşamasında da bu eksiklik telafi edilememiştir.

75. Gözaltı aşamasında avukata erişim imkânı sağlanmaması ve bu sırada elde edilen ifadelerin mahkûmiyet kararına esas alınması bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyete uygun yürütülmemesi sonucunu doğurmuştur.

76. Açıklanan nedenlerle başvurunun Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanunun 50. Maddesi Yönünden

77. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

78. Başvuruda, Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki ihlalin giderilmesi için en uygun yolun başvurunun yeniden yargılanması olacağı açıktır.

79. Başvurucu tarafından yapılan 172,50 başvuru harcı ve 1.500,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.672,50 TL yargılama giderinin başvurucaya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun,

1. Kişi hürriyeti ve güvenliğinin ihlal edildiği iddiasının “*zaman bakımından yetkisizlik*” KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Gözaltında avukata erişim imkânı sağlanmaması şikâyetinin KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Adil yargılanma hakkına ilişkin diğer şikâyetlerin *açıkça dayanaktan yoksunluk* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. İhlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması amacıyla yeniden yargılama yapılmak üzere dosyanın ilgili mahkemeye GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucu tarafından yapılan 172,50 başvuru harcı ve 1.500,00 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.672,50 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

15/10/2014 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Serruh KALELİ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN